

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในส่วนของบทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัยในการวิจัย เพื่อศึกษาการพัฒนาฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อในตำบลป่าสัก จังหวัดลำพูน วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงแรกเป็นการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมถึงการเข้าพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและประสานงานทั้งในส่วนของเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก และช่วงที่ 2 เป็นการเข้าพื้นที่เพื่อปฏิบัติงานวิจัยจริง โดยทำการสุ่มตัวอย่างเกษตรกร 2 กลุ่มคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีการเลี้ยงโคจำนวนมาก และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีการเลี้ยงโคในจำนวนน้อยเพื่อรวบรวมประเด็นคำถามในการรวบรวมข้อมูลการผลิตโคเนื้อ หลังจากนั้นทำการเก็บข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งตำบลป่าสักโดยร่วมกับเยาวชนบ้านสันคะยอม ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยทั้งหมดจำแนกโดยละเอียดได้ดังต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.1 ช่วงที่ 1

ทบทวนวรรณกรรม

ศึกษาและรวบรวมแนวความคิด และทฤษฎีรวมถึง เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแนวทางในการวางแผนงานทดลองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ อีกทั้งเพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการเขียนและอภิปรายงานวิจัยต่อไปได้

ประสบการณ์งานวิจัย

เนื่องการเป็นการทำงานวิจัยในครั้งแรกการหาประสบการณ์งานวิจัยจากเวทีต่างๆ จะช่วยเพิ่มประสบการณ์ในงานวิจัยทั้งในด้านเทคนิคในการค้นหาประเด็น การกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น รวมถึงลักษณะในการจัดเวทีแบบต่างๆ ที่มีความเหมาะสมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของงาน ซึ่งจะทำได้แนวทางที่จะนำมาปฏิบัติในงานวิจัยของตนเองได้

สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสอบถามความคิดเห็น

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดในชุมชนเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักวิจัยที่มีบทบาทเป็นบุคคลภายนอกที่เข้าไปทำงานวิจัยในชุมชน เพราะนอกจากจะทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่แล้ว ยังทำให้เกิดความคุ้นเคยและได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานวิจัยได้อย่างราบรื่น ได้ผู้ประสานงาน ทำให้ทำงานวิจัยได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ได้จึงต้องสร้างความสัมพันธ์ทั้งในส่วนของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลป่าสักและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบล

จากผลการศึกษาในช่วงที่ 1 พบว่าการวิจัยในครั้งนี้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลป่าสักได้

3.1.2 ช่วงที่ 2

เนื่องจากผลการศึกษาในช่วงที่ 1 พบว่าการวิจัยในครั้งนี้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลป่าสักได้ ในช่วงที่ 2 จึงทำการศึกษาโดยเข้าพื้นที่เพื่อปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้วิธีการสุ่มเพื่อรวบรวมประเด็นเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลการผลิตโคเนื้อจากเกษตรกรในตำบลป่าสัก เพื่อนำมาจัดทำฐานข้อมูลต่อไป โดยสุ่มตัวอย่างในกลุ่มเกษตรกร 2 กลุ่ม คือกลุ่มเกษตรกรที่มีการเลี้ยงโคในปริมาณมากคือ มากกว่า 20 ตัวขึ้นไป และในกลุ่มเกษตรกรที่มีการเลี้ยงโคในปริมาณน้อยคือ น้อยกว่า 10 ตัว หลังจากนั้นร่วมกับเยาวชนบ้านสันคะยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลป่าสัก และนำมาประมวลผลข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลโดยนักวิจัยเอง

3.2 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

3.2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 15 หมู่บ้านที่ทำการเลี้ยงโคเนื้อในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) บ้านสันคะยอม
- 2) บ้านหนองบัว
- 3) บ้านสันป่าสัก
- 4) บ้านป่าดิงงาม

- 5) บ้านหนองไซ
- 6) บ้านน้ำพุ
- 7) บ้านน้ำบ่อเหลือง
- 8) บ้านหนองหลุม
- 9) บ้านห้วยม้าโค้ง
- 10) บ้านหนองชีว
- 11) บ้านทรายทอง
- 12) บ้านใหม่
- 13) บ้านหนองท่า

3.2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงสถานภาพฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อและแนวทางในการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อในตำบลป่าสัก ดังนั้นการศึกษารวมการศึกษาทั้งในส่วนของกิจกรรมของศูนย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญ คือผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลซึ่งก็คือ เกษตรตำบล และศึกษาถึงเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อในตำบลป่าสัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสักและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลป่าสักเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อและได้แนวทางในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อในตำบลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

3.2.3 ขอบเขตด้านกระบวนการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยในการที่จะหาแนวทางให้เกิดกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อระหว่างศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลป่าสัก

3.2.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงเวลาระหว่างเดือนตุลาคม 2546 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2547เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่และสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ทำงานวิจัย และ ดำเนินการในการประสานกับตัวแทนของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก ซึ่งก็คือเกษตรตำบลป่าสักเพื่อให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนในเรื่องการผลิตโคเนื้อแต่ไม่ประสบความสำเร็จ

ช่วงที่ 2 คือช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม 2547 จนถึงเดือนกันยายน 2547 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตโคเนื้อในตำบลป่าสัก โดยผู้วิจัยและเยาวชนบ้านสันตะยอม และทำการประมวลผลข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลโดยผู้วิจัย

3.3 แหล่งข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการ การสัมภาษณ์บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่นเกษตรกร และเกษตรกรตำบล

3.3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยบุคคลกลุ่มบุคคล และสถาบันต่างๆ เช่น เอกสาร รายงานวิจัย รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก และองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก

3.3.2 วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.3.2.1 การศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำศึกษาวิจัย และวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบผลจากการศึกษาวิจัย

3.3.2.2 รวบรวมเอกสารที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก

3.3.2.3 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก และในส่วนของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โดยประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งในส่วนของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก คือ ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการศูนย์ฯ และกิจกรรมของศูนย์ รวมถึงประเด็นข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เกี่ยวกับการจัดการทั้งในส่วนของ การเลี้ยง อาหาร และการขายรวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างในการเลี้ยงโคเนื้อของตำบลป่าสัก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่ออธิบายผลการศึกษาด้านพัฒนาฐานข้อมูลการผลิตโคเนื้อในระดับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าสัก จ.ถ้าพบ ว่าตอบวัตถุประสงค์ได้หรือไม่อย่างไร